

XXII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál

A magyar gyermek- és iskolai könyvtári tevékenység

Az orosz Библиотека в школе (Biblioteka v shkole) magyar különszámának megjelenése kapcsán

2015. április 24.

A könyvtárhasználat tanítása Magyarországon

Dömsödy Andrea

alelnök

Könyvtárostánárok Egyesülete

domsody.andrea@freemail.hu

Fejezetek

- Kezdetek
- Tantervi, tantárgyi keretek
 - Óraszámok
 - Ki tanítsa?
- A könyvtárhasználat tanításának gyakorlati megvalósulása
- A legújabb tantervek tartalma
- A tanítást segítő eszközök

Az oktatási-nevelési célok fejlődési irányai

- **Tananyag kiegészítése** (kezdetektől)
 - de káros – 1930-as évek
- **Olvasással** nevelés (kezdetektől)
 - állomány összetétele, tiltó (16. sz.) és előíró listák
 - jellemnevelés → esztétikum
- **Olvasóvá** nevelés
 - 1830-tól – hazafias nevelés
 - 1875 – Dolinay Gyula – az isk. kv. taneszköz
 - 1966 – MM rend. – minden ped. feladata
 - 1971 – Irányelvek a 18 éven aluli ...
- **Dokumentumhasználat** tanítása
 - 1777 – Ratio Educationis – újságolvasás
 - 1843 – Edvi Illés Pál – könyvhasználat („öntanulás” módszere)
- **Könyvtárhasználóvá** nevelés
 - 1902 – 10 éves kortól (VKM rend.)
 - 1971 – Irányelvek a 18 éven aluli ...
 - 1981 – valamennyi tantárgy keretében (MM útm.)
 - 1986 – isk. kv. feladata - MM útm.
- **Könyvtárhasználat** tanítása
 - katalógus – 1919, 1959
 - 1986 – bem. fogl., könyvtárismeret tanítása (MM útm.)
 - **Többkönyvű** oktatás, önálló ismeretszerzésre nevelés, LLL
 - 1960 – N. Rácz Aranka
 - 1986 – könyvtári szakórák (MM útm.)

Az 1970-es évek fordulata

- **oktatási paradigmaváltás**
 - problémamegoldás, információgyűjtés, önálló gondolkodás, önművelődés, tanulási folyamat irányítása, többkönyvűség, önálló felfedezés
- **(Iskolai) könyvtárügy tudatos kapcsolódása**
 - 1971 - Irányelvek
 - 1972 - a Balatoni beszélgetések
 - keresztantervi beépítés (↔ önálló tantárgy)
- Megindul a **szakmódszertan**
 - önálló tud.terület: olvasás(könyvtár)pedagógia
 - Új szakma: könyvtárostanár
- **a gyakorlat szemléletváltása viszont lassú folyamat**

Az 1989 utáni folyamatok

- Megerősödött **szakma**
- **Nemzeti alaptanterv**
 - a kvt. már nem csak olvasás, hanem információhasználat
 - információs kultúra/műveltség eszménye
 - több könyvűség - több tantárgyúság
 - összetett, de nem összehangolt tantervi beépülés
 - általános célok
 - könyvtárhasználati tananyag
 - informatika műv.ter. – kvt.haszn.
 - magyar ny. és irod. műv. ter. – forráshasn.
 - többi műv. ter.
- kis **igény** az iskolák felől
 - alacsony szintű gyakorlati megvalósulás
- csökkenő központi **szakmai támogatás**
 - szűkülő megjelenés NAT v.1-4

(Dömsödy, 2012)

Tantervi, tantárgyi keretek

- Komplex, tág értelmezés

Témakörök / Műveltségterületek	Inform.	Magyar	Többi
Könyvtárak (típusok, terek)	XX		
Könyvtári szolgáltatások	XX		
Dokumentum- és forrástípusok	XX	X	X
Forráskeresés, információkeresés	XX	X	
Információkeresés, lényegkiemelés		XX	
Forráskiválasztás, értékelés	X	XX	X
Forrásfel használás , alkotás	XX	XX	X
Hivatkozás	XX	X	

(Dömsödy, 2012)

Óraszámok

Évfolyam	Teljes informatika óraszám	Könyvtári informatika óraszám
5-6. évf.	34 óra	2 óra (5,8%)
7-8. évf.	68 óra	6 óra (8,8%)
9-10. évf.	68 óra	6 óra (8,8%)

+ további nem nevesített órák a magyar tárgyban

+ könyvtári szakórák

51/2012. EMMI rend

Ki tanítsa?

- Problémaforrások:
 - tantárgyközpontú közoktatás
 - óraszámközpontúság (fizetés)
 - kettős óravezetés
 - könyvtárostánár alkalmazása
 - kevés státusz
 - komplex felfogás (információs műveltség)
 - pedagógusi tudáshiány

megvalósítási problémák

Gyakorlat

Óriási különbségek

- egyáltalán nem tanítják
- esetlegesen, nem tervezhetően, nem mindenkinek
- tervezetten
 - egy tantárgy keretében
 - tantervek szerint
 - jóval kisebb óraszámokban
 - tömbösítve
 - valamely tárgyban
 - tantárgyi kereteken kívül pl.: gólyatábor, projekthét
 - több tárgy keretében megosztva

Felhasznált irodalom

51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a **kerettantervek** kiadásának és jóváhagyásának rendjéről (2012) In: Magyar Közlöny, 177. sz., 29870–36480. p. URL:

<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK12177.pdf> Utolsó letöltés: 2012.12.28.

Dömsödy Andrea (2012): **Könyvtárhasználat a NAT4-ben** In: Dán Krisztina - Fehér Miklós (szerk.): Korszerű könyvtár, Finanszírozás – gyarapítás – menedzsment, Budapest, Raabe, Z2.5, 18 p.

Tóth Gyula (1995): A hazai iskolai könyvtárügy **problématörténete** In: Dán Krisztina – Tóth Gyula: Könyvtár az iskolában, Hazai és nemzetközi áttekintés, Budapest, FPI, 5–66. p.

XXII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál

A magyar gyermek- és iskolai könyvtári tevékenység

Az orosz Библиотека в школе (Biblioteka v shkole) magyar különszámának megjelenése kapcsán

2015. április 24.

Figyeljék honlapunkat!

www.ktep.hu

www.ktep.hu